

การใส่ท่อทางเดินหายใจชนิดรวดเร็ว (Rapid Sequence Intubation)

ผศ. พญ. รพีพร โรจน์แสงเรือง
แพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน

สำหรับการใส่ท่อทางเดินหายใจในห้องฉุกเฉินนั้น ยอมรับว่าการใส่ท่อทางเดินหายใจชนิดรวดเร็ว (rapid sequence intubation) เป็นมาตรฐานกันไปทั่วโลกแล้ว ทั้งนี้เพราะการใส่ท่อแบบนี้จะลดการเกิดรสขมและอาหารเข้าปอดได้

หลักการใส่ท่อทางเดินหายใจชนิดรวดเร็วคือ การให้ยานอนหลับร่วมกับยาคลายกล้ามเนื้อเพื่อลดแรงต้านก่อนการใส่ท่อ วิธีนี้เป็นที่นิยมใช้ในห้องฉุกเฉินเพราะผู้ป่วยที่มายังห้องฉุกเฉินมักจะได้ไม่ได้อุดอาหารและน้ำมาก่อน จึงมีโอกาสเกิดรสขมและอาหารที่ค้างในกระเพาะอาหารเข้าปอดได้ง่าย

การใส่ท่อทางเดินหายใจชนิดรวดเร็ว (Rapid Sequence Intubation)

ก่อนทำการใส่ท่อทางเดินหายใจชนิดรวดเร็ว (rapid sequence intubation) นี้ต้องให้ผู้ป่วยดมออกซิเจนทางหน้ากากในอัตราไหลของแก๊ส 10 ลิตร/นาที นานอย่างน้อย 3 นาที จนกระทั่งปริมาณ O_2 Saturation > 90% ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถทนต่อการหยุดหายใจชั่วคราวนาน 8 นาทีระหว่างทำการใส่ท่อได้ การเพิ่มออกซิเจนแก่ผู้ป่วยก่อนเริ่มใส่ท่อนั้น แพทย์ไม่ควรบีบ bag-mask device เพื่อช่วยหายใจให้แก่ผู้ป่วย ทั้งนี้เพราะจะทำให้มีลมเข้าไปในกระเพาะอาหารมากขึ้นจนเกิดการรสขมและอาหารเข้าปอดได้ง่าย

ข้อบ่งชี้ประเมินว่าไม่มีภาวะใส่ท่อได้ยากตามกฎ LEMON

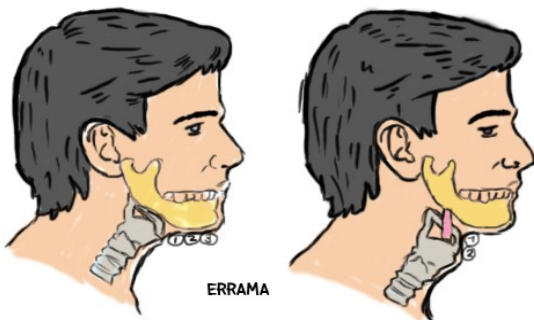
L - Look externally

E - Evaluate the “3-3-2 rule” (ดังภาพที่ 1)

M - Mallampati score (ดังภาพที่ 2)

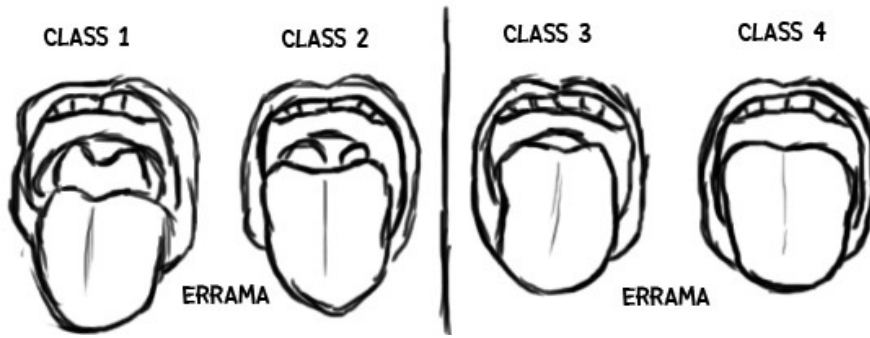
O - Obstruction

N - Neck mobility

ภาพที่ 1 Evaluate the “3-3-2 rule”

ดัดแปลงจาก: Walls RM. Airway. In: Marx JA, Hockberger R, Walls RM, editors. Rosen's emergency medicine: concepts and clinical practice. 6th ed. Philadelphia: Mosby Elsevier; 2006: 2-26.

ภาพที่ 2 Mallampati score (class I, II สามารถใส่ท่อได้ง่าย)

ดัดแปลงจาก: Specificity and Mallampati Class. Manse Medical. [cited 2013 Jan 28]. Available from: <http://www.mansemedical.com.au/?p=735>.

ข้อห้ามไม่เด็ดขาด (relative contraindications)

1. มีลักษณะของการใส่ท่อได้ยาก
2. ไม่สามารถให้ยาเหน็บหน้าให้หลับได้
3. ไม่สามารถให้ยาคลายกล้ามเนื้อได้

วิธีการ (ดังตารางที่ 1)

หลักการตาม 7P มีดังนี้

1. Preparation
2. Preoxygenation
3. Pretreatment
4. Paralysis with induction
5. Protection and positioning
6. Placement with proof
7. Postintubation management

ตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างขั้นตอนการทำ RSI

เวลา	ขั้นตอน ชนิดของยา และขนาดยา
นาทีที่ -10	Preparation
นาทีที่ -5	Preoxygenation: ให้ดมออกซิเจน 100% นาน 3 นาที
นาทีที่ -3	Pretreatment as indicated "LOAD"
นาทีที่ 0	Paralysis with Induction Etomidate 0.3 มก./กก. หรือ Rocuronium 1.0 มก./กก. Succinylcholine 1-1.5 มก./กก.
นาทีที่ 1	Placement Sellick's maneuver -- > Laryngoscopy and Intubation

	-- > End tidal CO ₂ confirmation
นาทีที่ 2	Post-intubation Management Midazolam 0.1 มก./กก. + Rocuronium 1/3 dose of paralysis

ดัดแปลงจาก: Bair AE. Rapid sequence intubation in adults. Up to date version 16.1; 2008 [cited 2013 Jan 11]: [12 screens]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/rapid-sequence-intubation-in-adults>.

1. Preparation

การประเมินความยากง่ายของการใส่ท่อ วางแผนการใส่ท่อที่เหมาะสมกับผู้ป่วย เตรียมอุปกรณ์และยาที่จำเป็น

2. Preoxygenation

การให้ผู้ป่วยดมออกซิเจนทางหน้ากากในอัตราไหลของแก๊ส 10 ลิตร/นาที จนสามารถคงระดับปริมาณ O₂ Saturation > 90% ได้นานอย่างน้อย 3 นาที เพื่อให้ผู้ป่วยทนต่อการขาดออกซิเจนในขณะที่ใส่ท่อได้

3. Pretreatment

การให้ยาเพื่อลดผลข้างเคียงจากการให้ยานอนหลับ ทั้งนี้ควรให้ยานี้ก่อนยาอื่น ๆ เป็นตัวแรกเข้าสู่กระแสเลือด ยาที่เลือกใช้จะแปรตามอาการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ของผู้ป่วย อย่างไรก็ตาม ไม่มีรายงานว่าให้ผลดีมากนักแก่ผู้ป่วยเท่าไรนัก ยาที่นิยมใช้ ได้แก่ LOAD ([Lidocaine](#), Opioid, [Atropine](#), Defasciculating agent)

4. Paralysis with induction

การใช้ยาเหนี่ยวนำให้หลับร่วมกับยาคลายกล้ามเนื้อที่ออกฤทธิ์เร็ว ส่วนมากนิยมใช้ยาที่เริ่มออกฤทธิ์ภายใน 45-60 วินาทีหลังจากฉีดเข้าหลอดเลือดดำ สำหรับชนิดของยา ขนาดของยา และผลข้างเคียงของยาแต่ละชนิดนั้นได้แสดงดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 แสดงยาเหนี่ยวนำให้หลับ (Sedative Induction Agents)

ยา	ขนาดยาที่ใช้	เวลาที่เริ่มออกฤทธิ์	ระยะเวลา	ข้อดี	ผลข้างเคียง
Etomidate	0.3 มก./กก. ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ	< 1 นาที	10-20 นาที	ลดความดันในกะโหลกศีรษะและลูกตา ไม่มีผลต่อความดันเลือด	myoclonic escitation, อาเจียน ไม่มีฤทธิ์ลดความเจ็บปวด
Propofol	0.5-1.5 มก./กก. ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ	20-40 วินาที	8-15 นาที	ไม่อาเจียน มีฤทธิ์ต้านชัก ลดความดันในกะโหลกศีรษะ	หยุดหายใจ ความดันเลือดต่ำ ไม่มีฤทธิ์ลดความเจ็บปวด
Ketamine	1-2 มก./กก. ฉีดเข้า	1 นาที	5 นาที	ขยายหลอดลมและ dissociative amnesia	มีเสมหะมากและเพิ่มความดันใน

	หลอดเลือดดำ				กะโหลกศีรษะ
Fentanyl	3-8 ไมโครกรัม/กก. ซีดเข้าหลอดเลือดดำ	1-2 นาที	20-30 นาที	reversible analgesia และไม่มีผลต่อความดันเลือด	highly variable dose, variable effect on ICP, chest wall rigidity

ดัดแปลงจาก: Bair AE. Rapid sequence intubation in adults. Up to date version 16.1; 2008 [cited 2013 Jan 11]: [12 screens]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/rapid-sequence-intubation-in-adults>.

ตารางที่ 3 แสดงคุณสมบัติของ Succinylcholine

ขนาดยา	1.0-1.5 มก./กก.
เริ่มออกฤทธิ์	45-60 วินาที
ฤทธิ์อยู่นาน	5-9 นาที
ข้อดี	เริ่มออกฤทธิ์เร็วและฤทธิ์อยู่ไม่นาน
ภาวะแทรกซ้อน	malignant hyperthermia, ระดับโพแทสเซียมในเลือดสูง, fasciculation อาจกระตุ้นให้กล้ามเนื้อบาดเจ็บได้, masseter spasm, การหลังสารฮีสตามีน

ดัดแปลงจาก: Bair AE. Rapid sequence intubation in adults. Up to date version 16.1; 2008 [cited 2013 Jan 11]: [12 screens]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/rapid-sequence-intubation-in-adults>.

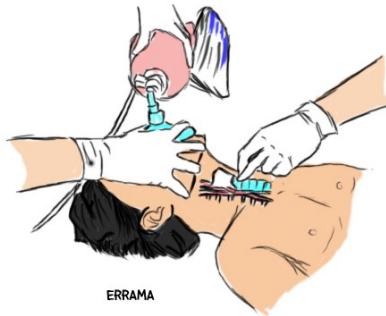
ตารางที่ 4 แสดงคุณสมบัติของยาคลายกล้ามเนื้อชนิด Non-depolarizing Neuromuscular Relaxants

ยา	ขนาดยาที่ใช้	เวลาที่เริ่มออกฤทธิ์	ระยะเวลา	ภาวะแทรกซ้อน
Rocuronium	0.6 มก./กก.	1-3 นาที	30-45 นาที	หัวใจเต้นเร็ว
Vecuronium	0.08-0.15 มก./กก.	2-4 นาที	25-40 นาที	ฤทธิ์ค้างอยู่นานในคนอ้วน ผู้สูงวัย หรือมีโรคตับไตเสื่อม
Atracurium	0.4-0.5 มก./กก.	2-3 นาที	25-45 นาที	ความดันเลือดต่ำ, การหลังสารฮีสตามีน, หลอดลมตีบ

ดัดแปลงจาก: Bair AE. Rapid sequence intubation in adults. Up to date version 16.1; 2008 [cited 2013 Jan 11]: [12 screens]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/rapid-sequence-intubation-in-adults>.

5. Protection and positioning

การป้องกันการสูดสำลักด้วยการกดกระดูก cricoid (Sellick's maneuver) ก่อนเริ่มทำการใส่ท่อ (ดังภาพที่ 3) ถ้าขณะใส่ท่อแล้วผู้ป่วยเกิดมีปริมาณ O₂ Saturation < 90% แพทย์ควรหยุดการใส่ท่อไว้ก่อนแล้วรีบช่วยหายใจด้วยการบีบ bag-mask device พร้อมกับทำ Sellick's maneuver เพื่อเพิ่มปริมาณ O₂ Saturation > 90% หลังจากนั้นจึงทำการใส่ท่อทางเดินหายใจต่อไป

ภาพที่ 3 Sellick's maneuver

ดัดแปลงจาก: Bledsoe BE. Sellick's Maneuver - Not the Panacea We Thought. EMS1.com [cited 2013 Jan 28]. Available from: <http://www.ems1.com/ems-products/education/articles/333130-Sellick-s-Maneuver-Not-the-Panacea-We-Thought/>.

6. Placement with proof

หลังจากใส่ท่อทางเดินหายใจได้แล้ว จากนั้นจึงเป่าลมเข้า cuff ของท่อและยืนยันตำแหน่งว่าท่ออยู่ในหลอดลมในที่สุด

การตรวจยืนยันหลังใส่ท่อ (Clinical Assessment to Confirm Tube Placement)

ผู้ปฏิบัติควรยืนยันตำแหน่งท่อว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยต้องไม่รบกวนการกดหน้าอกแต่อย่างใด การตรวจร่างกายจะพบว่าปอดขยายตัวเท่ากันทั้งสองข้างและได้ยินเสียงลมเข้าปอดทั้งสองข้าง นอกจากนี้ก็อาจใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยยืนยันตำแหน่งท่อ ถ้าไม่แน่ใจก็ควรส่อง laryngoscope ซ้ำเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง ถ้ายังคงไม่แน่ใจก็ควรถอดท่อออกแล้วช่วยหายใจด้วย bag-mask device ไปก่อนทำการใส่ท่อซ้ำ

การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อยืนยันตำแหน่งท่อ (Use of Devices to Confirm Tube Placement)

ผู้ปฏิบัติการควรใช้ทั้งการตรวจร่างกายและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยยืนยันตำแหน่งท่อ

1. Exhaled CO₂ Detectors

การตรวจปริมาณแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออกเพื่อเป็นการยืนยันตำแหน่งท่อในหลอดลมสามารถใช้วิธีนี้ได้กับผู้ป่วยที่มีหัวใจหยุดเต้น วิธีการทำ exhaled CO₂ Detectors นั้นมีหลายวิธีทั้งรูปร่างคลื่น (waveform), สีที่เปลี่ยนแปลง (colorimetry) (ดังภาพที่ 4) หรือค่าตัวเลข (digital)

มีรายงานว่า ความไวของเครื่องมือนี้ประมาณ 33-100% และความจำเพาะในการบอกว่าท่ออยู่ในหลอดลม 97-100% ค่า positive predictive value ของเครื่องมือนี้ 100% เมื่อตรวจพบแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออกของผู้ที่หัวใจหยุดเต้นย่อมแสดงว่าท่ออยู่ในหลอดลม แต่จากการทดลองในสัตว์พบว่า ถ้าดื่มเครื่องดื่มที่อัดแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (carbonated liquids) เช่น โซดาหรือน้ำอัดลมก่อนที่จะมีภาวะหัวใจหยุดก็อาจทำให้ตรวจพบแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในหลอดอาหารได้

ถ้าท่ออยู่ในหลอดลมแล้วแต่ตรวจไม่พบแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออกอาจเป็นเพราะเลือดไปปอดน้อยจนไม่สามารถแลกเปลี่ยนแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ให้ออกมาทางลมหายใจออกได้มากพอจนตรวจพบได้ หรือผู้ป่วยมีภาวะลิ่มเลือดอุดหลอดเลือดในปอด (pulmonary embolus) ผู้ป่วยที่มีภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ เช่น status asthmaticus หรือมีภาวะน้ำท่วมปอด (pulmonary edema) ก็ตรวจไม่พบแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออกเช่นกัน ดังนั้น อาจต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เพื่อช่วยยืนยันตำแหน่ง เช่น ส่องกล้อง laryngoscope ซ้ำหรือใช้ esophageal detector device

นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ตรวจพบแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออกนี้ยังคงไม่มีรายงานการใช้เพื่อยืนยันตำแหน่งท่อของ Esophageal Tracheal Combitube หรือ Laryngeal Mask Airway

ภาพที่ 4 Exhaled CO₂ Detectors ชนิดสีที่เปลี่ยนแปลงไป

2. Esophageal Detector Devices (EDD)

เครื่องมือประกอบด้วยลูกโป่ง (bulb) หรือหลอดฉีดยาที่ต่อเข้ากับท่อทางเดินหายใจถ้าท่ออยู่ในหลอดอาหารนั้น ดังภาพที่ 5 การดูดหลอดฉีดยาเพื่อเอาลมออกก็จะทำให้หลอดอาหารแฟบตัวลงจนกระทั่งเนื้อเยื่อของหลอดอาหารมาชิดปิดรูเปิดของหลอดฉีดยาทำให้หลอดฉีดยาไม่สามารถดูดออกได้อีก วิธีนี้ไว้ต่อการบอกตำแหน่งท่ออยู่ในหลอดอาหารแต่ไม่ค่อยจำเป็นในการบอกท่ออยู่ในหลอดลม นอกจากนี้วิธีนี้ยังมีความไวและจำเพาะต่ำในเด็กอายุ < 1 ปี นอกจากนี้วิธีนี้ใช้ไม่ค่อยได้ผลในผู้ป่วยรูปร่างอ้วน, หญิงตั้งครรภ์, status asthmaticus หรือมีเสมหะมาก เพราะมีแนวโน้มว่าหลอดลมจะแฟบตัวอยู่แล้ว

ภาพที่ 5 Esophageal Detector Devices

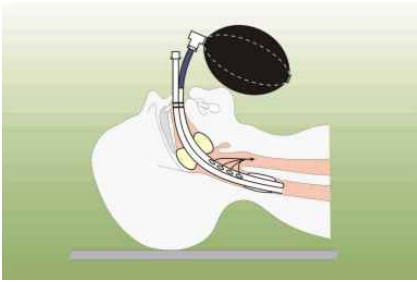
7. Postintubation management

การผูกยึดท่อเข้ากับผู้ป่วย ประเมินว่าท่ออยู่ลึกเกินไปหรือไม่จากภาพถ่ายรังสีทรวงอก เมื่อต่อท่อเข้ากับเครื่องช่วยหายใจแล้ว แพทย์ต้องเฝ้าระวังการเกิด barotrauma หรือความดันเลือดต่ำ ร่วมกับพิจารณาให้ยานอนหลับและยาคลายกล้ามเนื้อเพื่อให้ผู้ป่วยหายใจตามเครื่องช่วยหายใจต่อไป

ในกรณีใส่ท่อทางเดินหายใจไม่ได้ ควรพิจารณาใช้วิธีการอื่น ทั้งนี้ขึ้นกับความรีบด่วน ความสามารถ และความพร้อมของเครื่องมือที่มีอยู่ ได้แก่

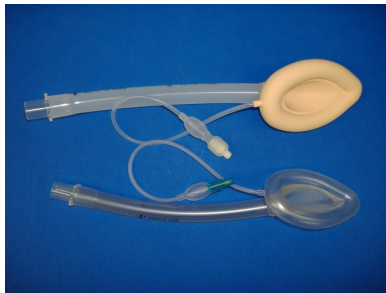
1. เปิดทางเดินหายใจโดยไม่ผ่าตัด

1.1 Esophageal Tracheal Combitube ดังภาพที่ 6

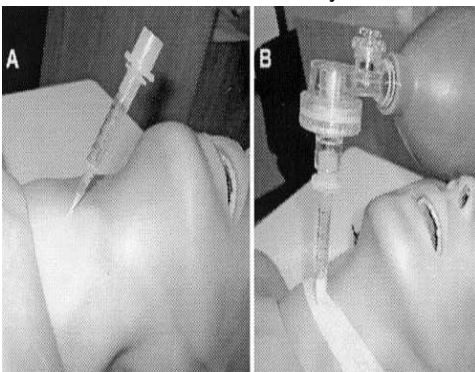
ภาพที่ 6 Esophageal Tracheal Combitube

1.2 Laryngeal Mask Airway ดังภาพที่ 7

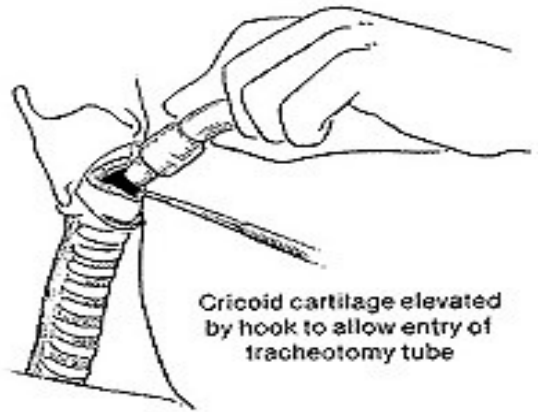
ภาพที่ 7 Laryngeal Mask Airway

1.3 Cricothyroid Puncture ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 Cricothyroid Puncture

2. เปิดทางเดินหายใจโดยผ่าตัด ได้แก่ cricothyroidotomy ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 Cricothyroidotomy

เอกสารอ้างอิง

1. Bair AE. Rapid sequence intubation in adults. Up to date. 2012 April 8 [cited 2013 Jan 11]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/rapid-sequence-intubation-in-adults>.
2. Caro D. Sedation or induction agents for rapid sequence intubation in adult. Up to date. 2012 May 8 [cited 2013 Jan 11]. Available from: <http://www.uptodate.com/contents/sedation-or-induction-agents-for-rapid-sequence-intubation-in-adults>.
3. Sullivan RJ. 10 Steps for Smarter Intubation. EMSWORLD [Internet] 2012 Sep 1: [5 screens]. Available from: <http://www.emsworld.com/article/10754475/ems-airway-management>.
4. Walls RM. Airway. In: Marx JA, Hockberger R, Walls RM, editors. Rosen's emergency medicine: concepts and clinical practice. 6th ed. Philadelphia: Mosby Elsevier; 2006: 2-26.